

สุขภาพของคุณยาย

โดย

ปกติ คุณยายถือว่าเป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพแข็งแรง กระฉับกระเฉง แคล่วคล่องว่องไว ขณะอายุ ๘๓ ปีของท่าน หลังยังตั้งตรง หูดี ตาดี กล้ามเนื้อผิวหนังพรรณยังเต่งตึง ปฏิภาณไหวพริบในการพูดคุยโต้ตอบก็เป็นเยี่ยม หากไม่ทราบอายุของท่านมาก่อนอาจประมาณคาดเดาว่า ท่านอายุ ๖๕-๗๐ ปีได้ ช่วงที่ข้าพเจ้าเข้ามารับใช้ท่านจนเกือบปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งในระหว่างนั้นคุณยายยังพักอยู่ที่กุฏิคุณยายหลังเดิม (ปรณิรมิตวสวัตติ) ข้าพเจ้ายังไม่เคยเห็นคุณยายเจ็บไข้ได้ป่วยถึงขนาดต้องเข้าโรงพยาบาลเลย จะมีก็แต่ไปเพื่อตรวจสุขภาพทั่วไป

แต่ภายใต้บุคลิกท่าทางอันแข็งแรงของท่านนี้ มักจะมีอาการไมสบายเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ซึ่งเป็นปกติของผู้สูงอายุทั่วไป คือคุณยายมักจะมึนศีรษะ และปัสสาวะบ่อย

นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับความยืดหยุ่นและการทำงานของกล้ามเนื้อ เช่น ยกแขนไม่ค่อยขึ้น นั่งขัดสมาธิ นั่งพับเพียบไม่ค่อยถนัด

คุณยายท่านมักมีน้ตึรชะบ่อย ๆ เวลามีน้ตึรชะคุณยายมักบอกว่า “มันมัน ๆ กึ้ง ๆ” พร้้อม ๆ กับบอกลาเหตุว่า “หมอเขาบอกว่ายายเลือดน้้อย” เมื่อท่านมีน้ตึรชะ พวกเราก้มีกชงยาหอมมาให้ท่านดื่ม และให้ท่านนอนพักนึ้ง ๆ นวดมือ นวดเท้าให้ท่าน อาการก็ทุเลาลง นอกจากนึ้ยังมีการรักษาแบบใช้หมอนวดแผนโบราณในบางโอกาส

เมื่อถามถึงอาการของท่านว่า เป็นอย่างไรบ้าง ท่านก้จะมีมาตรวัดเปรียบเทียบของท่าน ที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย เช่น บาทนึ้งเหลือสลึงนึ้ง เป็นต้น

มีอยู่ช่วงหนึ้ง แขนคุณยายยกไม่ค่อยขึ้น คือพอยกได้ แต่เวลายกแขนใส่เลื้อ หรือยกแขนชูขึ้น จะยกได้ไม่สูง คุณหมอแต่ละท่านได้แนะนำวิธีปฏิบัติ เพื่อการรักษาด้วยวิธีการที่แตกต่ากัน พื่ออาริพันธุ์ได้นำวิธีรักษามาปฏิบัติกับคุณยาย ท่านก้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ปฏิบัติตามด้วยความสม่ำเสมอ มุ่งมั่นพากเพียรที่จะให้หายเป็นปกติ

ในช่วงนั้นมีการติดตั้งชักรอกไว้ที่ห้องเลขา เพื่อให้คุณยายได้บริหารไหล่และแขน โดยที่เชือกทั้ง ๒ ข้างของชักรอกผูกห้อยยางนิ่ม ๆ ไว้ เพื่อให้คุณยายสอดมือเข้าไปจับ พอมือหนึ่งดึงชักรอกลง ข้างหนึ่งก็ชูสูงขึ้น แล้วดึงขึ้นลงสลับกัน คุณยายท่านขยันดึงชักรอกของท่านทุกวัน

ที่หลังห้องเลขา มีที่บริหารแขน ซึ่งพี่อารีพันธุ์ให้ช่างไม้ของวัดช่วยทำไว้ มีลักษณะเหมือนอุปกรณ์บริหารร่างกายที่มีในสวนสุขภาพ หรือสวนสาธารณะต่าง ๆ เป็นแท่นไม้ มีไม้ท่อนกลม ๆ ขนาดพอสมควร วางพาดอยู่ตรงกลาง มีที่ให้เอามือ ๒ ข้างจับ แล้วยกเหยียดแขนทั้ง ๒ ชูขึ้น คุณยายท่านจะเดินออกไปยกขึ้นยกลง ๆ ทุกวัน วันละประมาณ ๑๐ - ๑๕ ครั้ง คุณยายท่านนับของท่านเอง ยกขึ้นยกลงนับเป็นหนึ่งครั้ง ท่านประมาณของท่านเองว่ากี่ครั้ง ถ้าปกติก็ยก ๑๕ ครั้ง แต่ถ้าท่านเหนื่อยก็ประมาณ ๑๐ ครั้ง พร้อมกับบอกว่า “เฮ้อ! พอก่อน”

นอกจากนี้ในช่วงเย็น พี่อารีพันธุ์จะเอาลูกประคบมาประคบที่ช่วงไหล่และแขนให้คุณยายทุกวัน

ด้วยความมุ่งมั่น สม่ำเสมอ และอยากให้อาการของคุณยายหาย จนในที่สุดแขนทั้ง ๒ ข้างก็หาย ยกชูได้สูงตามปกติ

แม้ในช่วงวัยใกล้ ๙๐ ปี แขนท่านยังยกชูขึ้นได้สูง และยังออกกำลังกายทำยกแขนขึ้นยกแขนลงได้วันละหลาย ๆ ครั้ง

คุณยายท่านเอาใจใส่ต่อสุขภาพของท่านเป็นอย่างดี ถ้าสิ่งไหนเป็นผลดีต่อสุขภาพ ท่านก็ทำสิ่งนั้น ไม่ว่าจะเป็นการรับประทานอาหาร การบริหารร่างกาย ท่านทำอย่างสม่ำเสมอ

ในการรับประทานอาหาร พี่อารีพันธุ์จะดูแลในเรื่องคุณค่าทางโภชนาการให้ครบหมู่ เหมาะสมกับวัยและสภาพร่างกายของท่าน ตอนเช้าเป็นข้าวต้มและกับข้าว มีอาหารเสริม พวกเลซิติน วิตามิน รำข้าว งาดำ ฯลฯ ตอนเพลเป็นข้าวสวย

เมนูอาหารหลัก ๆ ของคุณยาย คือ ปลา ผักผัก แกงจืด และผลไม้ ท่านชอบเกลี้ยข้าวใส่ช้อนของท่านเอง พี่อารีพันธุ์จะคอยตักกับข้าวใส่ในช้อนข้าวให้คุณยาย คุณยายท่านก็จะยกช้อนข้าวใส่ปากทุกคำโดยไม่มีการปฏิเสธ ยกเว้นถ้าตักกับข้าวใส่ในช้อนให้ท่านมากเกินไป ท่านจะเขี่ยออก บอกว่าเดี๋ยวมันจะเค็ม (คงเป็นเพราะคนรุ่นก่อน ๆ จะเน้นหนักไปทางรับประทานข้าวมากกว่ากับข้าว)

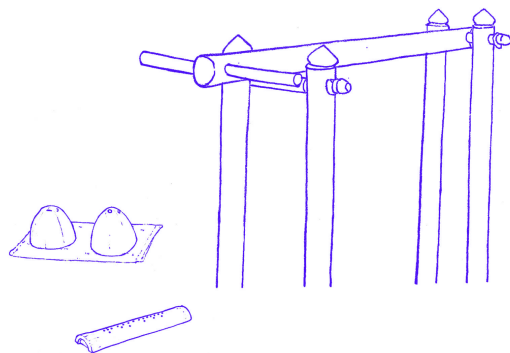
ข้าพเจ้าไม่เคยได้ยินคุณยายติชมในเรื่องรสชาติของอาหารว่า อันนี้อร่อย อันนี้ไม่อร่อย อันนี้ชอบ อันนี้ไม่ชอบเลย มี

แต่บอกว่า “อะไรกินได้ ยากกินได้หมด” คุณยายท่านเป็นคนอยู่
ง่ายกินง่าย ตลอดเวลาที่ผ่านมาท่านไม่เคยบอกว่า อยากทาน
สิ่งนั้นสิ่งนี้ สุดแล้วแต่ลูกศิษย์ลูกหาจะจัดหาได้ ต้องอาศัยวิธี
สังเกตเอาจึงจะทราบว่าคุณยายชอบอะไร ซึ่งไม่บ่อยนักที่คุณ
ยายท่านจะถาม “อันแดง ๆ นี่เขาเรียกว่าอะไร” คุณยายชี้ไป
ที่จานหมีกรอบ ก็คาดเดาเอาว่าคุณยายท่านคงจะชอบ ก็เลย
ตักหมีกรอบให้ท่านอีก

ในงานผลไม้ที่ครัวมักจัดให้หลายชนิด หั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ
ให้พอดีคำเคี้ยวได้ คุณยายท่านจะเอาล่อมจิ้มรับประทานของ
ท่านเอง ก็ต้องคอยสังเกตว่า อย่างไหนท่านจิ้มบ่อย สังเกตว่า
ท่านชอบจิ้มไปที่ชิ้นขาว ๆ คือ สาลี่

ในเรื่องการบริหารร่างกาย นอกจากท่าแกว่งแขนยกแขน
ที่พี่อารีพันธุ์พาคุณยายออกเป็นประจำแล้ว ยังมีท่ากายบริหาร
ที่ท่านชอบทำ เช่น ท่านนั่งเอาขาเหยียดไปข้างหน้า แล้วก้มลงเอา
นิ้วมือแตะที่ปลายเท้า ซึ่งคุณยายท่านทำได้ดี ชนิดที่ว่าคนหนุ่ม
สาวยังสู้ไม่ได้เลย กล้ามเนื้อของท่านยืดหยุ่นดีมาก ท่านจะ
ค่อย ๆ เอามือไถไปที่หน้าขา แล้วโน้มตัวลงไปเรื่อย ๆ จนเอามือ
แตะที่ปลายเท้า ไม่ใช่แค่นั้น คุณยายยังเอามือทั้งมือจับที่นิ้วเท้า
ได้เลย ท่านเรียกท่านีว่า “โยกเยก”

นอกจากนี้ ยังมีอุปกรณ์เพื่อสุขภาพที่มีสาธุชนนำมาถวาย
คุณยายท่านก็หมั่นใช้เป็นประจำ

ที่บนกุฏิตรงระเบียง มีที่นวดฝ่าเท้า ทำจากปล้องไม้ไผ่
ผ่าครึ่งซีก เวลาคุณยายขึ้นไปบนกุฏิ ก่อนลงจากกุฏิทุกครั้ง
คุณยายมักเดินแวะไปเหยียบปล้องไม้ไผ่อันนี้ โดยเอามือจับที่
ราวระเบียง ใช้ฝ่าเท้าวางบนส่วนนูน ๆ ของปล้องไม้ไผ่ผ่าซีก
แล้วขยับเท้าไปมา

ที่ห้องเลขหาฯ จะมีกะลาตัวผู้หัวแหลมขัดมันอยู่ ๑ คู่ วาง
คว่ำอยู่บนผ้าขนหนูผืนหนา คุณยายจะเอามือจับที่โตะทานข้าว
แล้วขึ้นไปเหยียบบนกะลา หัวแหลม ๆ ของกะลาก็ช่วยนวดเท้าให้

ไม่ว่าคุณยายจะทำอะไร ท่านจะทำได้ด้วยความสม่ำเสมอ ไม่
ละทิ้งไปง่าย ๆ ข้าพเจ้าประทับใจในความสม่ำเสมอของท่านมาก

ช่วงนั้นคุณยายเอามือแช่น้ำทะเลทุกวันเพราะที่เล็บมือของคุณยายบางเล็บ มีลักษณะเห็นเป็นสีขาวกินเข้าไปในเนื้อเล็บ ทำให้ระหว่างเนื้อเล็บเป็นโพรงเล็ก ๆ อยู่ มีลักษณะคล้ายเป็นเชื้อรา แต่เมื่อแพทย์ตรวจหาเชื้อแล้วลงความเห็นว่ามีเชื้อรา

คุณยายบอกว่า “สมัยอยู่นครชัยศรี ยายทำนา เล็บมันก็เลยไม่ค่อยดี” รักษามานานแล้วแต่ไม่หายสักที มีคนแนะนำให้เอานิ้วไปแช่น้ำทะเล จะรักษาให้หายได้ ท่านจึงได้ลองใช้วิธีนี้ดู ที่ได้ทุนภูมิแกลลอนน้ำทะเลอยู่ เวลาจะใช้ก็ไปรินน้ำทะเลใส่ขันมา คุณยายท่านขยันเอานิ้วแช่น้ำทะเลเป็นประจำทุกวันในระหว่างเวลาที่ท่านนั่งพักช่วงสาย ๆ

แต่มีอยู่วันหนึ่ง ช่างมาซ่อมถนนที่ทรุด โดยยกถนนขึ้นแล้วพ่นทราย เครื่องพ่นทรายเสียงดังมาก จึงต้องย้ายไปอยู่บ้านที่ครัวหลังเป็นการชั่วคราว ข้าพเจ้านึกว่าวันนี้คุณยายคงงดแช่น้ำทะเล ทันทีที่สิ้นสุดความคิด คุณยายบอกว่า “ให้ถือเอาขันน้ำทะเลไปด้วย จะได้แช่ให้มันหาย ๆ”

ข้าพเจ้าได้แต่никขึ้นชมท่าน ถ้าท่านทำสิ่งใดแล้ว ท่านต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เปี่ยมด้วยความมุ่งมั่นและเอาจริง ท่านจึงได้ชื่อว่า “คนจริง”

แม้ว่าคุณยายท่านดูแลสุขภาพสังขารของท่านเป็นอย่างดี แต่ข้าพเจ้าเห็นว่า เวลาท่านทำงานท่านจะทำแบบทุ่มชีวิต อย่างเต็มที่เต็มกำลัง โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยากลำบาก ไม่ว่า จะเหน็ดเหนื่อยเพียงใด ท่านไม่เคยย่อท้อ ไม่มีสิ่งใดมาหยุดยั้ง ความมุ่งมั่นแน่วแน่ของท่านได้ นอกจากความสำเร็จ

คุณยายท่านเริ่มมีอาการมีนศิริชะบ่ยขึ้น โดยเฉพาะช่วง ที่ฝนตก อากาศมักจะชื้นอยู่เสมอเพราะที่กุฏิคุณยายมีต้นไม้ ปกคลุมหนาแน่น จึงมีการย้ายที่พักจากกุฏิมาที่อาคารดาวดิงส์

อาคารดาวดิงส์ในขณะนั้นเป็นที่ทำงานของแผนกเสียง มีอุปกรณ์เครื่องมืออยู่หลายอย่าง แต่ยังมีห้องที่ว่าง พอให้คุณยายใช้เป็นห้องนอนได้ จึงใช้เป็นที่พักชั่วคราวก่อนที่จะ ย้ายมาอยู่ที่บ้านธรรมบาล

ช่วงหลัง ๆ นี้ สังเกตว่าคุณยายท่านบ้วนน้ำลายบ่อย จน ต้องหากระโถนบ้วนน้ำลายมาให้ท่านใช้เป็นประจำ นอกจากนี้ คุณยายยังมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นจากเดิมมาก ทั้ง ๆ ที่รับประทาน อาหารเป็นปกติเท่าเดิม ใบหน้าของท่านดูอัมเอิบ เปล่งปลั่ง และผ่องใสมาก ท่านอารมณ์ดี เบิกบาน แจ่มใสอยู่ตลอดเวลา ผู้ใดที่เข้าใกล้ท่านก็มักจะมีแต่รอยยิ้มและความอบอุ่น แต่ใน ขณะเดียวกันเรี่ยวแรงของท่านก็ถดถอยลง ท่านมักจะพูดว่า

“ยายไม่ค่อยมีแรง” และบางครั้งท่านก็พูดถึงการจากไป

“ยายอายุเยอะแล้ว

ยายเตรียมพร้อมทุกอย่าง

ทำบุญทำทาน ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า

ถึงเวลา ก็ไป”

ท่านมักพูดถึงการเตรียมพร้อมของท่านอยู่บ่อยๆ “ถึงคราวหมดอายุขัยก็ขอให้ไปโดยง่ายสบาย” ข้าพเจ้าก็ได้ แต่นึกว่า ที่คุณยายชอบพูดเพราะท่านเป็นผู้ไม่ประมาท แต่คงอีกนาน กว่า จะถึงเวลาที่ท่านจะจากไป เพราะคุณยายท่านยังดูสดชื่น แจ่มใส เหมือนคนมีสุขภาพดี แม้จะไม่ค่อยมีแรงในบางครั้ง

ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๙ อาการเหนื่อย ไม่มีแรงของคุณยาย ปรากฏชัดมากขึ้น บางครั้งคุณยายท่านจะมีอาการเหมือนคนเป็นลม ช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และปี พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงเป็นช่วงที่คุณยายเข้า ๆ ออก ๆ โรงพยาบาลอยู่หลายครั้ง โดยเฉพาะ ช่วงเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๐ เป็นช่วงที่คุณยายใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่โรงพยาบาล ในการพัก ตรวจเช็คร่างกาย และดูอาการ เพราะที่โรงพยาบาลจะมีเครื่องมือและบุคลากรทางการแพทย์ครบทุกอย่าง การไปโรงพยาบาลของคุณยายมักจะไปแบบเจียบ ๆ เพราะไม่ต้องการให้ผู้ใดทราบ เพื่อที่ท่านจะได้

พักรักษาตัวอย่างเต็มที่

ในระหว่างที่นอนพักรักษาที่โรงพยาบาล พระเดชพระคุณหลวงพ่อรัชมชโยได้ไปเยี่ยมคุณยายที่ห้องพัก ขณะนั้นคุณยายกำลังนอนให้น้ำเกลืออยู่ที่เตียง เมื่อคุณยายเห็นหลวงพ่อ มือทั้งสองของคุณยายก็ค่อย ๆ ขยับยกพนมมือไหว้ พระเดชพระคุณหลวงพ่อบอกคุณยายว่า “ยายนอนดีธรรมะ ช้อนองค์พระไปเรื่อย ๆ เลยนะยาย”

คุณยายพยักหน้ารับ นอกจากนี้พระเดชพระคุณหลวงพ่อยังได้เล่าเรื่องเก่า ๆ ให้คุณยายฟังถึงตอนที่ท่านเจอคุณยายตอนอยู่บ้านธรรมประสิทธิ์ และตอนที่หลวงพ่อไปเยี่ยมคุณยาย เมื่อคุณยายอายุ ๕๓ ปี ขณะนั้นคุณยายป่วยหนักอยู่แถวสุขุมวิท ท่านเล่าว่า ท่านไปเยี่ยมคุณยายซึ่งนอนป่วยอยู่ ไปนั่งสมาธิอยู่หน้าเตียง และถามคุณยายว่า “อย่างนี้แล้ว ทำอย่างไรต่อ”

คุณยายตอบ หลวงพ่อถาม คุณยายก็ตอบอยู่อย่างนี้ ท่านมุ่งมั่นอยู่แต่กับการเรียนธรรมะกับคุณยาย คุณยายนอนลิ้มตาฟังหลวงพ่อเล่า ในแววตาของท่านเหมือนกำลังย้อนระลึกถึงภาพในอดีต มีรอยยิ้มน้อย ๆ ปรากฏที่ริมฝีปากของท่าน

ก่อนพระเดชพระคุณหลวงพ่อจะกลับ ท่านได้ให้กำลังใจ

กับอุปัฏฐากทุกคน และให้ทุกคนทำหน้าที่และเอาบุญกับคุณยายอย่างเต็มที่ “เพราะกายคุณยายเปรียบเหมือนที่สถิตของพระธรรมกายนับพระองค์ไม่ถ้วน”

อาการของคุณยายดีขึ้นเป็นลำดับ เมื่ออาการดีขึ้น คุณยายท่านก็มักจะบอกว่า “ยายจะกลับบ้าน” “ยายจะกลับวัด” ต้องช่วยกันโน้มน้าว ให้ท่านพักรักษาตัวให้หายดีก่อนแล้วถึงกลับ

เมื่ออาการดีขึ้นจนเป็นที่น่าพอใจแล้ว จึงพาคุณยายกลับมาพักที่วัด “ณ บ้านธรรมบาล” แต่น่าแปลกใจว่า แม้จะกลับมาอยู่วัดแล้ว แต่ในบางครั้งคุณยายก็ยังพูดว่า “ยายจะกลับบ้าน” อยู่เช่นเดิม

พระเดชพระคุณหลวงพ่อดั่งสอง มักจะหาโอกาสมาเยี่ยมคุณยายเสมอ

เมื่อพระเดชพระคุณหลวงพ่อดั่งมชโยมาเยี่ยมคุณยาย ท่านมักจะมีแต่เรื่องบุญกุศล มีแต่ถ้อยคำที่เป็นสิริมงคลมาเล่าให้คุณยายฟัง และมักจะอวยพรให้คุณยายมีอายุยืน มีสุขภาพแข็งแรง หายจากโรคร้ายไข้เจ็บ คุณยายท่านจะพนมมือรับคำพระเดชพระคุณหลวงพ่อดั่งเป็นระยะ ๆ ด้วยดวงตาที่สว่างสดใส ในช่วงงานบุญต่าง ๆ เช่น งานกฐิน ผ้าป่า หรือวันคล้ายวันเกิดของ

พระเดชพระคุณหลวงพ่อกุณยายมักจะเตรียมของปัจจัยไว้เพื่อนำมาถวายทำบุญกับพระเดชพระคุณหลวงพ่อด้วย

พระเดชพระคุณหลวงพ่อกัตตชีโวก็เช่นเดียวกัน เวลาท่านมาเยี่ยมคุณยาย ท่านมักจะเดินตรวจตรารอบ ๆ ห้องก่อนเป็นอันดับแรก ดูว่าปิดเปิดหน้าต่างเป็นอย่างไร อากาศถ่ายเทระบายพอหรือเปล่า ท่านจะเป็นผู้ที่รอบรู้ในทุก ๆ เรื่อง ท่านจะสอนอยู่เสมอ ในเรื่องการจัดการดูแลให้สภาพห้องของคุณยายมีอากาศถ่ายเทได้ดี ตอนไหนควรเปิดหน้าต่าง ตอนไหนควรเปิดแอร์ ลมจะเข้าทางไหน ออกทางไหน ท่านจะสอนให้สังเกตทุกอย่าง เวลาท่านพบหน้าคุณยาย ท่านจะมาพร้อมด้วยรอยยิ้ม และเสียงที่ดังฟังชัด ท่านมักจะถามคุณยายว่า “ยาย วันนี้รับข้าวได้เยอะหรือเปล่า” “ยาย วันนี้นอนหลับดีหรือเปล่า” ฯลฯ

เมื่อดูจากภายนอก ลักษณะของคุณยายจะดูเหมือนว่า คุณยายท่านมีสุขภาพแข็งแรงเป็นปกติ ใบหน้าอัมเอิบ ผ่องใสมาก แต่เมื่อท่านลุกเดิน ก็จะทราบว่าเรี่ยวแรงของท่านถดถอยลงไป

คุณยายพูดถึงการกลับบ้านบ่อยขึ้น “ยายจะกลับบ้าน ๆ”

ฟิอารีพันธุ์จะขอคุณยายวันละหลาย ๆ รอบ ทุกวันว่า “ขอให้
คุณยายแข็งแรง อยู่ไปจนถึงฉลองพระเจดีย์นะคะยาย”

เมื่อฉลองพระเจดีย์ครั้งที่ ๑ ผ่านไป ฟิอารีพันธุ์ก็ขอกับ
คุณยายอีกว่า “ขอให้คุณยายแข็งแรง อยู่จนฉลองพระเจดีย์
ครบ ๓ ครั้งเลยนะคะยาย”

แต่สิ่งที่ไม่มีใครหนีพ้นกำลังคือเวลานี้ใกล้เข้ามา ๆ ทุกขณะ
โดยที่คำร้องขอใด ๆ ก็ไม่สามารถทดแทนไว้ได้

เพื่อความไม่ประมาท คุณยายได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด
มากขึ้นและอยู่ในสายตาดตลอด ๒๔ ชั่วโมง มีพยาบาลวิชาชีพมา
ช่วยเฝ้าในตอนกลางคืน และในกลางวันเป็นบางวัน มีอุปกรณ์
เพิ่มขึ้นเป็นทีมงานใหญ่ คอยผลัดเปลี่ยนกันรับบุญ ผลัดละ ๓-
๔ คนเป็นอย่างน้อย เมื่อใดที่คุณยายมีอาการผิดปกติแม้เพียง
เล็กน้อย ก็จะรีบเชิญคุณหมอมารวดดูอาการทันที

ข้าพเจ้าประทับใจความทุ่มเทในการทำหน้าที่ของแต่ละ
คนมาก ทุกคนจะตั้งใจและเต็มใจดูแลปรนนิบัติรับใช้คุณยายอย่าง
ดีที่สุด ไม่ใช่เพียงเพราะเป็นหน้าที่ แต่ด้วยหัวใจที่เต็มเปี่ยมไป
ด้วยความเคารพรักท่านอย่างที่สุด อะไรที่คิดว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุด
สำหรับท่าน ไม่ว่าจะต้องเสียเวลาหรือมีรายละเอียดปลีกย่อย

เพิ่มเติมมากขึ้นเพียงไร ทุกคนก็เต็มใจพร้อมที่จะทำ ทุกคนเข้าใจความหมายของคำว่า “ความอดทนไม่มีขีดจำกัด ทุกคนสามารถปรับเพดานของความอดทนขึ้นไปได้ไม่มีสิ้นสุด ขอเพียงแต่มีใจที่เปี่ยมด้วยความรักและศรัทธา”

“คุณยายคือศูนย์รวมใจ และอยู่ในใจของทุก ๆ คน”

คุณยายเมื่อท่านยังมีสุขภาพแข็งแรง ท่านเป็นสุดยอดของครูบาอาจารย์ หาผู้ใดเสมอเหมือนมิได้ ท่านเป็นตัวอย่างด้วยการทำให้ดู และคอยบอกคอยสอนลูกศิษย์ลูกหาให้ทำความดี สั่งสมบุญบารมี ท่านจะคอยชี้แนะสิ่งที่ถูก แก้ไขสิ่งที่ผิดให้โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย

เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ คุณยายก็เป็นผู้สูงอายุที่มีเมตตา ผ่องใส อารมณ์ดี อบอุ่น และน่าเข้าใกล้ที่สุด ท่านจะเกรงใจทุกคนที่อยู่รอบข้าง ท่านชอบที่จะฟังพาดนเองมากกว่าที่จะเรียกขอให้ใครช่วย ผู้ใดได้เข้าใกล้คุณยายจะรู้สึกอบอุ่นและรักคุณยายอย่างที่สุดทุกคน

เมื่อท่านอยู่ในสภาวะที่เจ็บไข้ได้ป่วย คุณยายคือคนป่วยที่น่าเข้าไปปรนนิบัติรับใช้ท่านอย่างที่สุด เพราะคุณยายเป็นคนป่วยที่มีความอดทนอย่างยากจะหาผู้ใดเสมอเหมือน พวกเราก็

รู้สึกเหมือนกันว่า ไม่ว่าจะเป็นของเสียใด ๆ ที่ออกมาจากร่างกายของท่าน ก็เป็นเหมือนของสะอาด ไม่มีใครรังเกียจทุกคนมีแต่รีบเข้าไปรับใช้ทำให้คุณยายอย่างดีที่สุด คุณยายจึงเป็นคนป่วยที่มีกลิ่นหอม และสะอาดอยู่ตลอดเวลา

แต่เหนือสิ่งอื่นใด **คุณยายคือบุคคลที่ยิ่งใหญ่ด้วยคุณงามความดี** บุคคลที่ยิ่งใหญ่ด้วยอำนาจกับยิ่งใหญ่อด้วยคุณงามความดีนั้นต่างกัน บุคคลผู้ยิ่งใหญ่ด้วยอำนาจนั้น พอหมดอำนาจ ทุกอย่างก็พลอยเสื่อมสลายหายไป แต่บุคคลผู้ยิ่งใหญ่ด้วยคุณงามความดีนั้นไม่มีวันเปลี่ยนแปลง ยังคงงดงามอยู่ในใจของทุกคนตลอดไป ทุกคนพร้อมที่จะทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อท่าน โดยที่ท่านไม่ต้องร้องขอ

แม้วันเวลาจะผ่านไป

สังขารของท่านจะเสื่อมไปตามกาลเวลา

แต่ความมีอำนาจและทรงพลังอันยิ่งใหญ่

จากคุณงามความดีของคุณยายไม่เคยเสื่อมไป

ยังคงงดงามส่องประกายอยู่ในใจของทุก ๆ คน

